

Emma Nurminen

Taideyliopiston Kuvataideakatemia

Maalaustaiteen opetusalue

Kuvataiteen maisterin opinnäyte

palautuspäivämäärä: 4.10.2022

Taiteellisen osan ohjaaja: Pauliina Turakka Purhonen

Kirjallisen osan ohjaaja: Elina Saloranta

Tarkastajat: Hanna-Kaisa Korolainen ja Laura Wesamaa

Kuvataiteen maisterin opinnäytteeni kirjallinen osa on täydennystä opinnäytteeni taiteelliselle osuudelle.

Tutkielmia Niiskuneidistä: Ryijy ja pienempiä elementtejä

Kuvan Kevät 2020

Exhibition Laboratory, (C) -tila

10.10.–8.11.2020

Teoskokonaisuuden osat:

1. *Mitä sinä olet tehnyt...*

2020

180 x 90 cm

ryijy juuttikankaalla

2. *Pieni tähtiryijy*

2020

20 x 20 cm

ryijy juuttikankaalla

3. *My Heart Beats Like 1/4*

2020

15 x 10 cm

öljyväli ja -liitu kankaalla

4. *My Heart Beats Like 2/4*

2020

15 x 10 cm

öljymaali ja -liitu kankaalla

5. *My Heart Beats Like 3/4*

2020

15 x 10 cm

öljy kankaalla

6. *My Heart Beats Like 4/4*

2020

15 x 10 cm

öljy kankaalla

7. *Niiskuneidin Taikurilta toivomat silmät*

2020

22 x 22 cm ja 22 x 22 cm

öljy kipsipohjalla

8. *TOO MUCH; NOTHING*

2020

30 x 30 cm

sekatekniikka

Kuvaluettelo:

Kuva 1. – s. 11

Emma Nurminen, *Niiskuneidin Taikurilta toivomat silmät*, 2020, öljy kipsipohjalla (22 x 22 cm ja 22 x 22 cm)

kuvaaja: Aino Autere

Kuva 2. – s. 15

Emma Nurminen, *My Heart Beats Like 1/4*, 2020, öljy maali ja -liitu kankaalla (15 x 10 cm)

kuvaaja: Emma Nurminen

Kuva 3. – s. 19

Emma Nurminen, *My Heart Beats Like 2/4*, 2020, öljy maali ja -liitu kankaalla (15 x 10 cm)

kuvaaja: Emma Nurminen

Kuva 4. – s. 26

Emma Nurminen, *Tutkielmia Niiskuneidistä: Ryijy ja pienempiä elementtejä*, 2020

installointikuva teoskokonaisuudesta *Kuvan Kevät 2020* -näyttelystä

kuvaaja: Aino Autere

Kuva 5. – s. 29

Emma Nurminen, *Mitä sinä olet tehnyt...*, 2020, ryijy juuttikankaalla (180 x 90 cm)

kuvaaja: Aino Autere

Kuva 6. – s. 33

Emma Nurminen, *Pieni tähtiryijy*, 2020, ryijy juuttikankaalla (20 x 20 cm)

kuvaaja: Emma Nurminen

Kuva 7. – s. 37

Emma Nurminen, *My Heart Beats Like 3/4*, 2020, öljy kankaalla (15 x 10 cm)

kuvaaja: Emma Nurminen

Kuva 8. – s. 42

Emma Nurminen, *My Heart Beats Like 4/4*, 2020, öljy kankaalla (15 x 10 cm)

kuvaaja: Emma Nurminen

Kuva 9. – s. 47

Emma Nurminen, *TOO MUCH; NOTHING*, 2020, sekatekniikka (30 x 30 cm)

kuvaaja: Aino Autere

Tiivistelmä

Kuvataiteen maisterin opinnäytteeni kirjallinen osa koostuu 21 Niiskuneidille osoitetusta kirjeestä, jotka toimivat täydennyksenä ja lukuohjeena opinnäytteeni taiteelliselle osalle. Kirjeenvaihto Niiskuneidin kanssa on yksipuoleista ja kuvaa opinnäytteeni taiteellisen osan muotoutumista kahden vuoden ajalta: työstämisprosessin aikana ja sen jälkeen. Opinnäytteeni kirjallinen osuus onkin eräänlainen kirjemuotoinen esseekokoelma: kerron Niiskuneidille erinäisistä prosessiin vaikuttaneista kohtaamisista, taiteilijoista, näyttelyistä, oivalluksista, vastoinkäymisistä, ryijyn valmistamisesta ja maalaamisesta. Samalla avaan suhdettani teoksiini, taiteilijuuteen ja työskentelyyn. Kysymykset merkityksenannosta ja merkittävydestä lomittuvat pohdintoihin ryijyn työstämisestä ja maalaamisesta. Pohdin myös näiden kahden tekniikan suhdetta toisiinsa keskittyen erityisesti niiden materiaalisuuteen. Kyseessä ei siis ole muumitutkielma, enkä perehdy Tove Janssonin tuotantoon sen enempää kuin opinnäytteeni kannalta on tarpeellista. Sillä oleellista ovat Niiskuneidin Taikurilta toivomat silmät (tarinassa Taikurinhattu) ja niin ollen niiskuneitiys laajempänä käsitteenä.

Opinnäytteeni taiteellinen osuus, *Tutkielmia Niiskuneidistä: Ryijy ja pienempiä elementtejä*, koostui kahdesta ryijystä, neljästä pienestä maalauksesta, yhdestä maalausparista ja yhdestä sekatekniikalla toteutetusta asetelmasta. Teoskokonaisuus oli esillä Kuvan Kevät 2020 -ryhmänäyttelyssä, jossa se oli ripustettu Exhibition Laboratoryn yläkerran käytävän seinälle ja lattialle. Suurin ryijy, *Mitä sinä olet tehnyt...*, toimi kokonaisuuden painopisteenä ja pienemmät elementit sen muistiinpanoina, ikään kuin ryijystä varisseina. Teoskokonaisuus tarkasteli niiskuneitiyttä suhteessa sekä aikaamme että omiin mielikuviini.

Opinnäytteeni on siis kertomus yhden, Niiskuneidin silmistä alkunsa saaneen teoskokonaisuuden muotoutumisesta. Se on selontekoa suhteestani Niiskuneidin hahmoon, eikä se pyri olemaan millään lailla tyhjentävä.

Lukijalle,

Mietin mitä nyt kaiken jälkeen kertoisin *sinulle* ja missä määrin? Tämä on opinnäytteeni kirjallinen osuus, joka koostuu 21 kirjeestä Niiskuneidille kahden vuoden ajalta. Tämä yksipuolinen kirjeenvaihto ei ole muumitutkielma, enkä perehdy Tove Janssonin tuotantoon sen enempää kuin opinnäytteeni kannalta on tarpeellista. Sillä oleellista on Niiskuneidin silmät ja niin ollen niiskuneitiys laajempana käsitteenä.

Jotenkin miellän tämän tarinaksi, sillä tarinahan ei tarkoita sitä, että teksti olisi valheellinen. Päinvastoin: tarina on asia, joka on tarpeeksi merkittävä kerrottavaksi, se on tarkoitettu muille jaettavaksi. Joten, tämä on tarina Niiskuneidin silmistä, ryijyn valmistamisesta, maalaamisesta ja näiden kahden tekniikan suhteesta toisiinsa. Lyhykäisyydessään voisin sanoa, että tämä tarina on merkittävyyden ja merkityksen paikantamista, lankojen kiinni saamista ja vellomista, kaiken sen lomassa selviytymisen esille tuomista.

Tämä on täydennystä ja lukuohje teoksilleni, minulta sinulle ja takaisin itselleni.

Katson Niiskuneidin silmiä ja tunnen vetoa niihin. Tummat tuuheat ripset ja suuret silmät. Tuijotan silmiä tiukemmin. Toivoisinko olevani yhtä kaunis? En ole varma. Leikkaan lankoja ja mietin äidin silmiä. Ripsiväriä ylä- ja alaripsissä. Varissutta ripsiväriä silmäpusseilla. Meikkaan samalla tavalla kuin äiti.

Kuvan Kevät -katalogiteksti

2.3.2020

Rakas Niiskuneiti,

Googletin ”kuinka aloittaa kirje”, koska en oikein tiennyt, millä tavalla aloittaisin. Päädyin nyt tuohon sanaan ”rakas”, koska se tuntui sopivimmalta, vaikka onkin turhan hempeä omaan makuuni. Se voi johtua kylläkin suomen kielestä. Ala-asteella minulla oli kirjekaveri Saksasta, ja aloitin hänen kanssaan kaikki kirjeet aina ”dear”-sanalla, joten kaipa se siis on sopivaa, vaikka toista ei oikein vielä tuntisikaan. Englanniksi on myös helpompi käyttää tuollaisia lepertelysanoja, mutta aika hassua sinänsä kutsua tuntematonta tai puolittuttua kullaksi saatikka rakkaaksi. Ehkä juuri tuo aloitus kuitenkin tekee kirjeistä niin henkilökohtaisia ja yleisesti miellyttäviä.

Hassua myös ajatella, että et tunne minua ollenkaan, vaikka itse tunnen sinut hyvin. Tai oikeastaan luulin tuntevani. Mielikuvani sinusta pohjautuu 1990-luvun animaatiosarjaan¹, joka pyöri telkkarissa, kun olin pieni. Olen ymmärtänyt, että Tove Janssonin kirjoissa ja sarjakuvissa olet erilainen. Jostain syystä ne ovat jääneet minulta lukematta. Hävettää myöntää, mutta lapsena tuntui, että tosissaan vihasin sinua. Toivon ettet käsitä tätä väärin. Haluan vain olla rehellinen, ja tuntuu tärkeältä ja oleelliselta myöntää tämä lapsuuden dramaattinen ja mustavalkoinen tunne. Ajattelin, että olit ärsyttävä enkä voinut ymmärtää, miksi joku oli halunnut luoda niin ikävystyttävän hahmon. Näin sinut hentomielisenä draamailijana, joka huomionkipeydellään aiheutti muille pahaa mieltä. En tietenkään lapsena olisi osannut sanallistaa tätä näin, vaan silloin nämä kaikki tuntemukset kiteytyivät yhteen tunteeseen: olit ärsyttävä, en halunnut olla kuin sinä.

En oikein tiedä, milloin havahduin kyseenalaistamaan tuota vihamielistä ja epäoikeudenmukaista mielikuvaa. Joskus ennen kesää tekemissäni muistiinpanoissa on yhden sivun alakulmaan piirrettyä sinun silmäsi. Ne suuret silmät ja tuuheat ripset, jotka pyysit Taikurilta. Syksyllä maalasin ne. Sekoitin mustan tahmean värin ja kuvittelin sen olevan ripsiväriä, kun hinkkasin sitä kahdelle erilliselle maalaus pohjalle. Sinun silmäsi ovat paras maalaus, minkä olen koskaan tehnyt. Ensimmäistä kertaa maalasin itselleni enkä kenellekään muulle. Ja nyt löydän itseni tilanteesta, jossa olen kietonut koko lopputyöni sinun, Niiskuneidin, silmien ympärille, enkä tiedä vielä itsekään, että miksi. Joten aion lukea Tove Janssonin *Taikurin hattu* -kirjan ja palaan tähän sitten.

¹ *Muumilaakson tarinoita* 1990–1992.

10.3.2020

Rakas Niiskuneiti,

Löysin vauva.fi -sivuston keskustelupalstalta pohdintaa sinusta. Laitan kommentteista muutaman sinulle tähän (jätän typerimmät pois):

Onko Niiskuneiti mielestänne sopiva roolimalli pienille tytöille?²

Vierailija

klo 0:25 | 14.12.2005

Tajusin kun itsenäisyyspäivänä tuli se Muumipeikko ja pyrstötähti. Se Niiskuneitihän on aika huorahtava... millaisen naiskuvan se välittää pienille?

Vierailija

klo 0:28 | 14.12.2005

Yhdessäkin aikakonejutussa se oli ihan että " Herranjestas miten komeita miehiä!" Onko normaalia lastenohjelmaan?

Vierailija

klo 1:18 | 14.12.2005

...on aika perinteinen naisen roolissaan eli aika turhamainen, unelmoi komeasta prinsistä... ja aika avuton (aina muumipeikon tai jonkun miespuolisen pelastettava) ja antaa kuvan että riittää et nainen on kaunis ja miellyttävä, osaa laittaa ruokaa ja kauheen välkky ei tarvii välttämättä olla... Muumimammakin on vain kotihengetär, vaikkakin tosi ihana sellainen. MUTTA minkälaisen roolimallin antavat kun nykyään on kai pyrkimys enemmän sukupuolten väliseen tasa-arvoon??

Miksi Muumien Niiskuneiti on niin lihava?³

ytyä on luun päällä tai isot luut

klo 13:17 | 27.7.2018

Niiskuneiti on kovin tuhdissa kunnossa. Vaikka ei edes ole kovin vanha. Miksi se on piirretty niin lihavaksi? Tällainen ei edistä normaalia naiskuvaa... Miten Niiskuneidin saisi laihtumaan? Ideoita? Voisiko piirrossarjan tehdä uudestaan? tai parannella vanhaa?

² Onko Niiskuneiti mielestänne sopiva roolimalli pienille tytöille? 2005.

³ Miksi muumien Niiskuneiti on niin lihava? 2018.

Vierailija

klo 13:20 | 27.7.2018

Muumeilla ei ole Instagrammia, tai Muumigrammia. Ei tarvitse päteä vaan voi olla vapaa kuin taivaan lintu.

Vierailija

klo 13:22 | 27.7.2018

Miksi luulet että se on lihava? Empiiristen todisteiden perusteella vaikuttaa normaalilta ruumiinrakenteelta lajitovereihinsa nähden?

Onko sinusta esim norsu lihava?

Faith

klo 13:35 | 27.7.2018

Niiskuneidin psykologiseen profiiliin kyllä sopii taipumus ahmimiseen mielestäni. Lisäksi muumien, ihan lajina, liikkuminen on jähmeää ja hidasta, joten kilojen kertyminen Muumimamman pannukakkujen ja patojen äärellä on ymmärrettävää.

22.3.2020

Rakas Niiskuneiti,

Ajattelen, että yksi tämän teoksen teemoista on uudelleen asennoituminen sinua kohtaan. Millainen on (minun) Niiskuneiti(ni) ja miksi? Kerta toisensa jälkeen kyseenalaistan sen mielikuvan, joka minulla oli sinusta lapsena, pyrkien ymmärtämään omaa vihamielisyyttäni, mutta myös tarkastelemaan niiskuneitiyttä laajempänä käsitteenä. Tai niin ainakin kuvittelen tekeväni.

Osallistuin tammikuussa The Agencies of Framing And Formation -kurssille⁴, koska tunsin olevani työskentelyn suhteen jumissa. Mietin sinua jatkuvassa kehässä ja epäilin kaikkea: ryijyn aloittamista ja sinua ylipäättänsä. No, kurssin sisältönä oli toisten osallistujien teosten kommentoiminen ja niiden versioiminen oman tekniikan kautta⁵. Camilla Rantasen versio sinusta, maalatuista silmistäsi ja juuttikankaalle piirretystä luonnoksesta, oli tankotanssiesitys/performanssi. Voitko kuvitella itsesi valkoisissa kiiltonahkasaappaissa, kaartamassa selkääsi tankoa vasten ja viskomassa hiuksiasi muumimusiikin tahtiin? Otattamassa kuvia itsestäsi huokaillen samalla kuinka söpö ja ihastuttava olet? Ei, mikään ei valmistanut minua siihen.

Rantasen ele sai minut ymmärtämään, että vanhan muotin sijasta olin siirtänyt sinut vain uuteen, melkein pä yhta ahtaaseen muottiin. En ollut ajatellut niiskuneitiyttä voimavarana, ainakaan siinä mielessä, missä Rantanen sen eteeni toi. Niiskuneiti, joka ottaa omakseen tilan, jossa tulee nähdä ja kääntää muiden kokeman turhamaisuuden omaksi hyödykseen ja vieläpä nauttii siitä. Anteeksipyytelemätön pinnallisuus ja muiden katseissa paistattelu, en tiennyt miten päin olisin istunut tuolissani! Oma lähestymiseni niiskuneitiyden voimavaroihin oli ollut huomattavasti nössömpi. Olin tarkastellut sinua yksinomaan herkkyyden näkökulmasta, pyrkimyksenäni antaa sinulle ääni, jota sinulle ei oltu aiemmin suotu. Mutta kuka minä olen määrittelemään toisen ääntä? En tarkoita, että tämä herkkyyden aspekti olisi missään nimessä huono, mutta ongelma on se, että yhden äänen sijaan sinulla on monia ja olet tosiaan nähtävissä monen linssin läpi. Miina sanoi, että on aina pitänyt sinusta, Camilla näki pinnassasi voimaa, ei epävarmuutta, ja anonyymit vauva.fi -sivustolla näkivät sinua tuskin ollenkaan!

Kurssin jälkeen tuijotin silmiäsi työhuoneen seinällä ja laskin juuttikankaan seinältä työpöydälle. Aloitin ryijyn, ja aloitin sen sinun silmistäsi.

⁴ Pitkänen ja Monni 2020.

⁵ Kurssilla oli Kuvataideakatemia opiskelijoiden lisäksi osallistujia Teatterikorkeakoulusta ja Sibelius-Akatemiasta.

5.4.2020

Rakas Niiskuneiti,

Laskin ryijyn tekemiseen kuluvan ajan: 270 tuntia eli 54 päivää, jos työskentelen viisi tuntia päivässä. Mietin taas väkisinkin, että mitä järkeä tässä, taiteen tekemisessä, ylipäättänsä on. Maailmanloppua ajatellen, paljonkin. Kun kaikki tuntuu liialta tai vaihtoehtoisesti ei miltään, vain taiteella tuntuu olevan merkitys. Se on kiintopiste, johon pystyn itseni toisinaan maadoittamaan.

Tiedän, ettei taiteen tekeminen tuo minulle rauhaa tai vie pyhän äärelle. Sen merkitys kiteytyy ennemminkin pieniin hetkiin prosessin sisällä. Lopullinen teos, sen päämäärä tai taiteelliset tavoitteet ovat askelia, jotka yksinään ovat merkityksettömiä. Näiden asioiden toteaminen ei vähennä niiden arvoa. Olen kyllästynyt romantisoimaan taiteen merkitystä itselleni. Sen äärellä tunnen itseni samaan aikaan nöyräksi ja lamaantuneeksi. Tunne on neutraali, ahdistuksen tahraama. Ymmärrän, etten koskaan tule löytämään mielenrauhaa tai päästämään irti epäilyistäni. Ne pitävät minut varpaillani.

Taiteen tekeminen tuntuu samalta kuin joutuisi istumaan julkisissa selkä menosuuntaan. Suurimman osan ajasta voin pahoin ja määränpää tuntuu kaukaiselta. Asetan usein käteni ikkunaa vasten siinä toivossa, että sen viileys auttaisi. Olo helpottaa, jos pystyy näkemään kauemmas. Liikun eteenpäin, vaikka en näe minne olen menossa. Joka kerta teosten valmistuessa minun on opeteltava hyväksymään ne sellaisina kuin ne ovat. Ja joka kerta perille päästyäni löydän merkityksen juurikin matkantekemisen vaikeudesta.

10.5.2020

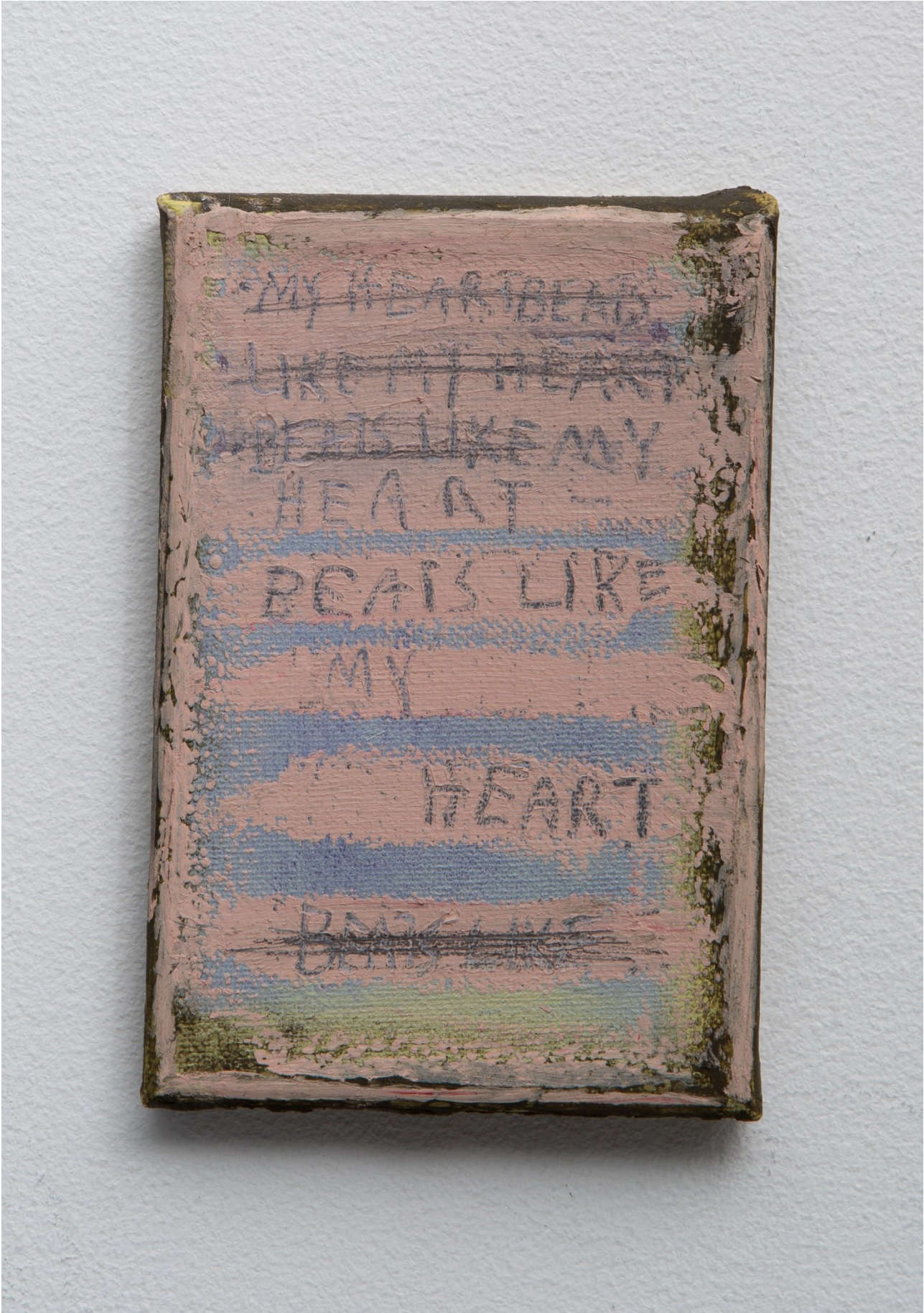
Rakas Niiskuneiti,

Huomaan, että nouset mieleeni useimmiten silloin, kun olen liikkeessä, matkalla jonnekin tai palaamassa kotiin. Kuten nyt, kun pitkästä aikaa istun junassa ja matkapahoinvoinnin värittämin ajatuksin mietin työtäni, sinua. Ehkä se johtuu pakonomaisesta tarpeestani käyttää kaikki aika hyödyksi. On ironista, että nyt kun aikaa on näennäisesti enemmän⁶, löydän sinulle kirjoittamiseen aikaa siltikin vain, jos samanaikaisesti teen jotain muuta.

Ryijy etenee tällä hetkellä pienellä ruokapöydälläni kotona, ja sen läsnäolo on valtava. Näen ryijyn koko ajan, enkä pääse sitä pakoon. Jostain syystä se ei haittaa. Ennen näitä poikkeusoloja ryijyn tekeminen oli ainut asia, joka sai pysähtymään. Se myös seurasi minua mielessäni työhuoneelta kotiin. En saanut tekemiseltä rauhaa: riippumatta siitä, kuinka monta tuntia työskentelin, mikään ei ollut tarpeeksi. Tällä hetkellä ryijy antaa tarttumapintaa entiseen.

Isä sahasi ohuesta vanerista A4-kokoisen palan, jonka ympärille voin kierittää lankaa. Vaneri auttaa siinä, että saan leikattua langat suurin piirtein samanpituisiksi. On vaikea hahmottaa, paljonko aikaa leikkaamiseen kuluu, mutta tiedän siihen menevän enemmän kuin mitä kuvittelen. No kuitenkin. Kun teen ryijyä, taitan langanpätkät yksi kerrallaan virkkuukoukun ympärille ja lävistän koukulla juuttikankaan. Kangas muodostuu säikeistä ja näyttää tuohikorilta. Poimin yhden säikeistä ja ujutun koukun kankaan lävitse. Virkkuukoukussa on siis nyt yksi kankaan säe ja sen perässä taitettu langanpätkä. Tämän jälkeen vien langanpäät koukuun säikeen yli, ja vetäessäni ne takaisin, säikeen alitse, langasta muodostuu solmu. Taitto, läpi, yli, veto ali ja solmu. Teknistä ja systemaattista pinnantäyttöä. Aikaisemmin aika oli kuristava solmu, mutta nyt näiden solmujen tekeminen on ainoa asia, jolla saan pidettyä ajan käsissäni – kirjaimellisesti. Vakuutan itselleni, että työskentelyllä on merkitystä, koska se vie niin paljon aikaa. Samalla hitaus jättää tilaa epäilylle. Kun maalasin silmäsi, se oli impulsiivista ja nopeaa, silmänräpäys verrattuna ryijyn tekemiseen. Tiedän ettei aika yksinään määritä teoksen laatua ja arvoa, mutta kaikki tuntuu toisinaan niin ristiriitaiselta.

⁶ Lopputyönäyttelymme siirretään keväältä syksylle, mikä suoraan sanottuna on valtava helpotus...

18.5.2020

Rakas Niiskuneiti,

Luin nyt Tove Janssonin *Taikurin hattu* -kirjan, enkä tiedä mitä ajattelisin. Halusit ripset Taikurilta miellyttääksesi Muumipeikkoa, joka ihastui laivan keulakuvaan, suurisilmäiseen puukuningattareen. Muumipeikko on kuitenkin järkyttynyt nähdessään uudet silmäsi. Rupeat itkemään ja tilanne eskaloituu. Taikuri ehdottaa, että Niisku voisi lahjoittaa oman toiveensa sinulle ja toivoa takaisin vanhat silmäsi. Niisku on kuitenkin vastahakoinen. Taikuri toteaa ohimennen Niiskun kanssa keskustellessaan sinun olevan nyt vähemmän kaunis. Tässä kohtaa olet saanut jostain peilin käteesi ja itkien anelet Niiskua toivomaan takaisin vanhat silmäsi. Lopulta Niisku myöntyy aneluusi.⁷

Niiskun käyttäytyminen on häiritsevää. Hän näkee ahdinkosi, mutta ei silti tarjoudu auttamaan. Vasta aneleminen kääntää Niiskun mielen, ja senkin jälkeen hän nuhtelee sinua: ”Sinä saat ne perhekunnian vuoksi. Mutta toivottavasti sinä olet tämän jälkeen vähemmän turhamainen.” Ikionnellisena kiittäessäsi Niiskua lupaudut hankkimaan hänelle kirjoituskoneen, jota hän alun perin olisi toivonut Taikurilta. Niiskun vastaus on, ettei hän olisi jaksanut katsella sinua niin kauhean näköisenä.⁸

Mietin sitä mielikuvaa, joka minulla itselläni on ollut silmistäsi. Kuten sanottua, se ei pohjautu Janssonin kirjaan vaan animaatiotarjan *Taikurin hattu* -jaksoon. Jakson nähtyäni muistan ajatelleeni, että silmäsi olivat kauniit. Tummat, tuuheat ripset ja suuret silmät, tunsin niihin suunnatonta vetoa. En voinut ymmärtää, miksi et pitänyt niistä ja miksi kaikki muut hahmot olivat niin järkyttyneitä. Lähtökohtasi muodonmuutokselle oli kieltämättä keho. Kuvittelit, että eloton esine (se laivankeulakuva) kilpailee kanssasi huomiosta, ja näin ollen muutit itseäsi miellyttääksesi jotakuta muuta. Niisku oli kuitenkin väärässä sanoessaan sinun olleen turhamainen. Olit miellyttämishaluinen ja epävarma, eikä sinulle jätetty tilaa muodostaa omaa mielipidettäsi. Silmiäsi kommentoitiin ennen kuin olit itse edes nähnyt niitä.

Minulla on vaikeuksia ymmärtää, että mikä tarinan opetus on. Pienenä liitin sen suoraan meikkaamiseen: on parempi olla meikkaamatta, koska muutoin on ruma; meikkaaminen tekee sinusta ruman. Tai jos meikkaat, muut pitävät sitä rumana ja outona, koska et näytä itseltäsi ja niin edelleen. Mutta rakastin silmiäsi! Ehkä tarinan opetus onkin, että kenenkään ei tule muuttaa itseään miellyttääkseen jotakuta toista. On parempi kertoa tunteistaan kuin tehdä johtopäätöksiä. On parempi kysyä kuin tehdä oletuksia. Mutta kaikki tämä hautautuu muiden, huonosti käyttäytyvien hahmojen kommentoinnin alle. Vai olisiko tarinan opetus sittenkin se, ettei pidä olla turhamainen? En tiedä, tässä menee pää sekaisin. Miksi tarinan opetus ei

⁷ Jansson 2018, 150–151.

⁸ Jansson 2018, 151.

voisi liittyä siihen, millä tavalla toisista puhutaan? Muumipeikko järkyttyi ulkomuodostasi ja kysyi, mitä olet tehnyt itsellesi.⁹ Tarina antaa ymmärtää, että suorasanaisten toisen ulkonäön kommentointi olisi normaalia.

Kun aloitin ryijyn työstämisen, en tiennyt miksi oikeastaan sitä tein. Annoin itselleni luvan tehdä jotain vain siksi, että se puhutteli. Varmaan sen vuoksi myös kirjoitan sinulle, saadakseni tähän jotain selkoa. Voi olla, että tämä ryijy on pyrkimys ymmärtää silmiesi tarinan opetus. Ainakin työ on tuonut minut lähemmäs sinua. Ryijy muotoutuu ja etenee käsissäni yhtä hitaasti kuin ajatukseni tämän aiheen ympärillä. Teen ryijyä ajastimen kanssa, jotta välttyisin selkävivuilta. Työskentelen puoli tuntia, minkä jälkeen nousen ylös. Haen vettä, käyn vessassa. Näin työmäärä ei tunnu niin suurelta. Asetan itselleni matalia, helppoja tavoitteita, jotka pystyn aina ylittämään. Ajattelen että tänään teen yhden rivin, jolloin helposti päädyn tekemään kymmenen. Huijaan itseni onnistumaan joka päivä. Työskentelyn aloittaessani tavoitteeni olivat ajallisia. Mainitsinkin sinulle siitä, kuinka laskin ryijyn tekemiseen kuluvan ajan sen mukaan kuinka nopeaa työskentelyni suurin piirtein oli. Tavallaan hyvä ja konkreettinen keino, jolla pystyin tarkastelemaan työmäärää objektiivisesti. Se auttoi minua pääsemään alkuun. Loin tiukan aikataulun, joka ei jättänyt tilaa joustamiselle, saatikka virheille. Huomaamattani olin kuluttamassa itseni loppuun. Mikään työmäärä ei tuntunut riittävältä. Olin sokea tekemälläni työlle ja näin edessäni vain kaiken tekemättömän, mutta ryijyn tekemistä ei voi kiirehtiä. On pakko kuunnella itseä ja kehoa. On hyväksyttävä, että joka päivä ei pysty työskentelemään samalla vauhdilla. Samalla tavalla yritän suhtautua kirjoittamiseen, ja käytän myös samoja menetelmiä. Ryijyn tekeminen ja kirjoittaminen sinulle kulkevat vieretyksin.

⁹ Jansson 1958, 150.

KESÄ 2020

3.9.2020

Rakas Niiskuneiti,

Olin eilen työhuoneella neljä tuntia ja tuntuu, että sain hyvin tehtyä ryijyä eteenpäin. Mutta nyt huomaan, kuinka eilen työstämäni alue ei toimikaan haluamallani tavalla. Vaihdoin pinnantäyttötiheyttä¹⁰ joka kolmannen sijasta joka neljännelle riville, samalla vaihdoin myös väriä, sitten vain istuin ja tein. Ja tiedätkö, en tajunnut katsoa työtä kauempaa. Joten niin. Se näyttää huonolta, äkillinen tekstuuriinmuutos saman alueen sisällä hyppää silmille.

Minulla on yllättävän rauhallinen olo sen suhteen, että tein niin sanotusti turhaa työtä. Tai en sinällään turhaa, sillä nyt hahmotan miten voin tehdä ryijyn loppuun eri tavalla. Mutta kieltämättä tiukka aikataulu vie tekemisestä jotain pois. Tuntuu, että virheille ei ole varaa, niille ei ole aikaa. Vaikka juuri tästä virheestä opin, ja nyt tiedän paremmin. Olin ajatellut, että hyväksyn jokaisen päätöksen, jonka teen, enkä pura mitään, mutta niin. En tiedä. Pelkään etten saa työtä valmiiksi.

Jotenkin hassua, että kyyneleesi ovat pitkään puuttuneet ryijystä. Ajattelin tekeväni monta kyyneltä, jotka rikkoisivat ryijyn kuvan, tippuisivat ruudulta kännykän reunojen yli, mutta luulen, että jätän ne tekemättä. Huomaan mieltäväni paljon sitä, mitä tekisin, jos olisi enemmän aikaa. Ryijyyn on latautunut niin paljon, ja välillä ajatus irti päästämistä kauhistuttaa. Olen kantanut työtä mukanani kaupungista toiseen, työstänyt kaikkialla, missä olen käynyt. Leikannut lankoja samalla kun olen viettänyt aikaa ystävän kanssa tai ainakin ajatellut työtä kaikkina hetkinä. Edelleen kannan ryijyä mukanani, mutta en kuitenkaan työstä sitä, kirjaimellinen taakka harteilla. Niin, mietin sitä kyneleiden puuttumista, ehkä ne on jo itketty. Mitään ei ole enää jäljellä, ei jaksamista, ei aikaa musertavalle itsesäälille. Nilkkarengaskin puuttuu, mutta jotenkin en halua tehdä sitä.

¹⁰Pinnantäyttötiheydellä tarkoitan sitä, kuinka monen rivin välein solmin lankoja kankaaseen. Tiheys vaikuttaa pinnan tekstuuriin: välin ollessa suuri langat ovat pidempiä ja rivien väliset rajat erottuvat selkeästi, kun taas täyttäessäni rivejä tiiviisti muuttuu pinta tasaisemmaksi. Toisinaan suurennan väliä, jos tietyn väristä lankaa on vain rajallinen määrä.

7.9.2020

Rakas Niiskuneiti,

Tajusin tänään, kuinka stressaantunut todellisuudessa olen. Neljän tunnin työn purkamiseen meni 20 minuuttia, ja avajaisiin saa kutsua maksimissaan kaksi vierasta. En ollut edes ajatellut sitä, kuinka iso motivaattori tässä työskentelyssä on ollut ajatus siitä, että sitten, kun kaikki on valmista, pääsen juhlistamaan sitä rakkaiden ihmisten kanssa. Tavallaan se olisi ollut se palkinto, eikä niinkään valmis työ. Teenkö tätä ryijyä nyt oman hyvinvointini kustannuksella? Ehkä olen tehnyt jo pitkään. Tuntuu, että olen sitonut arvoni ihmisenä jokaiseen langanpätkään. Aivan kuin ripustaisin oman nahkani seinälle. Ryijyn vuoksi nousen sängystä ylös, sillä kun solmin lankoja, tuntuu että olemassaolollani on jokin tarkoitus. Joten miksi aina vain vähättelen tätä?

Ilman ajastinta työskentelisin niin pitkään, että sattuu, ja sen ylikin. Enää en ajasta taukoja. Neljän tunnin kohdalla on pakko pitää pidempi tauko tai lopettaa kokonaan, lähteä pois työhuoneelta. En ole vielä tehnyt niin, että tulisin takaisin myöhemmin, ja huomaan, että soimaan itseäni siitä. Ajattelen, että loppua kohden alan tehdä töitä ”kahdessa vuorossa”, jos tarve vaatii. Kuinka saisin itseni vakuutettua siitä, että työskentelen tarpeeksi? Silloinkin, kun en ole työhuoneella, leikkaan lankoja valmiiksi. Miksei se tunnu riittävältä?

Kummallista tehdä teosta, jonka tekeminen on täysin sidoksissa aikaan. En pysty nopeuttamaan työskentelyä, vaikka haluaisin. Kehon jaksaminen tulee vastaan ja toisaalta myös henkinen. Avajaisiin on kolme tai neljä viikkoa. Toivottavasti neljä. Jossain kohtaa pitäisi miettiä ripustusta, mutta teoskuljetukseen ei onneksi tarvitse tähdätä, koska voin viedä teokset galleriaan, vaikka ratikalla.

Olenkohan koskaan tehnyt mitään teosta näin pitkään? Olen nyt työstänyt ryijyä yli vuoden ja kohta se on valmis, mitä sitten? Kirjoitan sinulle ja yritän saada selkoa tähän kaikkeen. Hävettää, että valitan ja puhun niin rumasti ryijystä, sen työstämisestä, vaikka tiedän, että irti päästäminen tulee olemaan äärettömän vaikeaa. Älytön työmäärä ja lopuksi vielä surutyö, en osaa valmistautua siihen. Järkyttävää, että asetan näytille tunteita, joita en saa koskaan takaisin. Ja niistä langanpätkistä sitten etsitään merkityksiä ja maalauksista linkkiä johonkin, mitä en vielä itsekään täysin hahmota. Hoen itselleni, että tämä teoskokonaisuus on minulta minulle, mutta todellisuudessa tiedän, että se on vain viimeinen yritys pitää pääni kasassa. Joten Niiskuneiti, kerro minulle, että mitä sitten, kun tätä, sinua, ei enää ole?

2.10.2020

Rakas Niiskuneiti,

Kuvittelen sinut vierelleni. Näköni on sumea ja tuntuu kuin poskiontelossa olisi matoja. Ne ryömivät ympäriinsä ja nakertavat mennessään. Ne eivät syö, tekevät vain tuhoa. Korvani humisevat ja niitä särkee. Ikkunan varjot toistavat itseään, ja jos mietin tarkkaan, en muista mitä hetki sitten ajattelin. Joten kuvittelen sinut viereeni. Kunpa voisin painaa pääni vasten kimmoisaa vatsaasi ja suippo kämmenesi silittäisi tukkaani. Ja kyöneleet valuisivat pitkin vatsaasi seuraten samaa reittiä kuin omasi. Niiden jättämä polku kimmeltää ja tuoksuu samalle kuin liukas levä mattolaiturilla. Turkkisi on vettä hylkivä, lyhytkarvainen ja pehmeä. En pysty kuvittelemaan mitään lohdullisempaa.

On myöhä, ja kämmen siirtyy poskelleni. Tällaisina öinä jalkani ovat kylmät, vaikka ajatusten virta polttaa aivojani. Unelmoin unettomasta unesta, syvästä ja painavasta. Voisinpa nukkua ilman unia likaisesta vessasta, viesteistä, jotka muuttavat koko ajan muotoaan ja ihmisistä, jotka estävät minua nousemasta junaan. En edes halua tietää mitä kaikki tuo tarkoittaa.

Antakaa minulle yksi yö ilman unia niin lupaan olla nätisti! Lupaan hymyillä ja olla aina iloinen. En koskaan sano vastaan. Laitan astiat koneeseen, imuroin enkä kaada maitoa pöydälle. Tulen aamupalalle, kun käsketään ja menen suihkuun, kun pyydetään. Harjaan hiukseni, meikkaan ja olen siisti. En koskaan riitele, kiroile tai menetä malttiani.

Hyi, rutista poskeni lommolle ja pidä minulle puhuttelu! Sillä jos jokin on harhoilla kuorrutettu painajainen, niin tuo!

Olen maannut koko päivän sängyssä ja polviani kivistää. Banaanit ovat taas liian kypsiä ja huonekasvit nuokkuvat. Tiedän että olen levoton, kärsimätön, ja ajatukseni ovat aina muualla kuin siinä hetkessä missä olen. Parhaimmillani olen kyyninen ja dramaattinen, mutta en koskaan houkka. Kämmenesi siirtyy otsalleni ja kuviteltunakin tunnut todellisemmalta kuin minä itse.

KUVAN KEVÄT

10.10–8.11.2020

5.1.2021

Rakas Niiskuneiti,

Kirjoitan sinulle ja hikoilen vaaleansinisessä aamutakissa, jonka sain siskoltani joululahjaksi. En ole miettinyt sinua melkein kolmeen kuukauteen, enkä ole siitä pahoillani. Sain ryijyn valmiiksi päivää ennen avajaisia. Viimeiset kaksi viikkoa heräsin kahdeksalta ja työskentelin aamuyöhön. Muuta en oikein muista. Tiedän että olin ahdistunut, mutta en muista miltä kaikki tuntui, ehkä hyvä niin.

Jos purukumia jauhaa tarpeeksi kauan, se muuttuu litkuksi. Tämä tuskin on fakta, mutta minulle on käynyt niin kerran. Yleensä heitän purkan pois nopeasti, mutta kyseisellä kerralla se ei ollut jostain syystä mahdollista. Purukumi oli mauton ja sitkeä, enkä edes kyennyt jauhamaan sitä enää. Se vain lepäsi suussani ja odotti että tekisin asialle jotain. Ja kun en tehnyt, se muutti muotoaan vetiseksi liejuksi. Vieläkin puistattaa.

Ajattelen että teoksen työstäminen on verrattavissa purukumin jauhamiseen. Jos teosta työstää liian pitkään, se muuttuu liejuksi. Kun alun huuma, pirteä maku, alkaa hiipumaan ja työskentely muuntuu jauhamiseksi, on vaikea tietää milloin lopettaa. Tai sitten työstämisen, jauhamisen, lopettaa, mutta ei siltikään osaa päästä irti: lopputuloksena jälleen lieju. Ryijyn tekemisen suhteen ensimmäistä ongelmaa ei oikeastaan ole. Tietysti voisin jahkailla värivalintojen kanssa loputtomiin, mutta itse työskentely on virtaviivaista ja systemaattista pinnantäyttöä. Työskentelyllä on selkeä alku ja loppu. Älyttömän virkistävää. Irti päästäminen sen sijaan on toinen asia, ja siihen vaikuttaa työskentelyn hitaus. On vaikea luopua jostain, minkä parissa on viettänyt satoja tunteja.

Kun lopetan teoksen työstämisen huomaa, että miellän sen harvoin valmiiksi. Tuntuu että ennemminkin unohdan jatkaa ja myöhemmin huomaa, ettei sille ole enää tarvetta. Tässä yhteydessä puhun erityisesti maalauksista, sillä niiden suhteen ainoa keino saada ne ”valmiiksi” on jättää ne kesken, joko vahingossa tai väkisin. Raja liejun ja valmiin välillä on niin häilyvä, ettei muuta mahdollisuutta ole.

18.1.2021

Rakas Niiskuneiti,

Päättän sävyisi: sammuneita harmaita, tuulen pöllyttämää hiekkaa ja nokea, joka määrää rajasi. Otsatukkasi ei ole kultainen vaan oljenruskea. Se on ohraa, ja sinä olet suuri riisinjyvä, jota venytän ja kieritän, kunnes leikkaan pieniksi pätkiksi. Aloitan alusta. Määritän mittasi ja ikuistan lohduttoman hitaasti. Jos asuisit palatsissa, tämä olisi muotokuva: pölyinen, kerran vuodessa tampattava monien säikeiden summa. Sinussa on kuivuneena kahvi, kyyneleet ja unettomien öiden hiki. Houkuttelet koskemaan, mutta jokainen käsi jättää jälkensä. Suin sinut siistiksi ja nypin pois murut ja koirankarvat.

Ajan nukka on varissut ympärillesi. Muistiinpanoja asioista, jotka joskus tuntuivat liialta ja jotka muistat enää silloin kun et haluaisi. Samanaikaisesti liikaa ja ei yhtään mitään.

16.2.2021

Rakas Niiskuneiti,

Olen kaikkien tapaamieni ihmisten summa. Usko pois, kun sanon, että minussa ei ole mitään omaa. Imen itseeni kaiken, mukaudun ja uudelleensanoitan vanhan. En väitä, ettenkö olisi ainutlaatuinen, mutta minussa ei ole mitään uutta. Kumoamatta toisiaan nämä kaksi asiaa ovat olemassa. En ole originaali enkä varsinkaan ennennäkemätön. Teoksenikin ovat kaiken näkemäni summa: niiden uniikkimaisuus on harhaa. Toistan jo tehtyä eri fontilla.

Valehtelisin, jos väittäisin olevani täysin sinut tämän asian kanssa. Tunnen edelleen, tasaisin väliajoin, riittämättömyyttä ja kateutta kohdatessani teoksia, jotka saavat minut ajattelemaan: "Olisinpa tehnyt nämä itse! Miten en itse keksinyt tätä?!"¹¹ Ihmisen tarve olla ennennäkemätön kärjistyy taiteessa äärimmilleen. Joten on vähättelyä sanoa, minkälaista helpotusta tunsin, kun luin oheisen katkelman Maggie Nelsonin kirjasta *Sinelmiä*.¹²

*Minua ei oikeastaan vaivaa se, että puolet länsimaisista aikuisista rakastaa minun laillani sinistä, eikä sekään, että suunnilleen kymmenen vuoden välein joku tuntee tarvetta kirjoittaa siitä kirjan. Luotan siihen, että suhteeni siniseen on niin erityinen ja luja, että siitä riittää jaettavaa muillekin. Sitä paitsi on pakko myöntää, että jos sinisellä jokin erityisominaisuus tässä maailmassa on, niin runsaus.*¹³

Sanan "sininen" voi tässä yhteydessä korvata taiteella (tai, vaikka ryijyllä). Nelsonin sanat laskeutuvat ylleni kuin painopeitto ja pystyn tarkastelemaan kateuden tunnettani laajemmin: kun jokin teos saa katseeni värisemään halusta, ymmärrän, ettei se ole minulta pois. Ymmärrän, että ennennäkemättömyyden tavoittelu ei palvele sitä tarvetta, mikä minussa taiteentekijänä on, vaan taiteentekemisen tarve. Sillä sen erityisyys ja lujuus on, mistä pystyn ammentamaan tähän maailmaan, missä taiteesta ei ole pulaa.

¹¹ Tässä pieni lista tällaisista teoksista (sekalaisessa järjestyksessä):

1. *Mother George*, ryijy, 2015, Caroline Achaintre
2. *Things That Touch And Things That Don't*, öljymaalauk, 2016, Daisy Parris
3. *A Beautiful Woman Eating A Spinach And Artichoke Dip Quesadilla*, näyttelyinstallointi, 2019, Jessica Campbell
4. *If I Could*, näyttely, 2017, Sarah Zapata
5. *Dream*, öljymaalauk, 2019, Eeva Peura

¹² Mikä kertoo Nelsonin rakkaudesta (ja pakkomielleestä) siniseen väriin.

¹³ Nelson 2019, 62.

24.2.2021

Rakas Niiskuneiti,

Puin vaatteet päälle ja petasin sänkyäni. Kello on puoli yksi ja en voi olla ajattelematta, kuinka jotkut ovat menneet töihin kahdeksaksi. Kuvittelen joka aamu, kuinka lähtisin jonnekin muualle kirjoittamaan, mutta sen sijaan lämmitän jäähtyneen kahvin ja avaan koneen kotona. Mikäs siinä, täällä on turvallista ja hiljaista. Voin hengittää vapaasti ilman maskia ja levätä kun haluan. Eilen, kun tulin kotiin, pesin kädet ja kastelin kaikki kasvit. Siirsin ne tiskipöydälle ja vessaan ja kastelin oikein kunnolla. En ole saanut sitä tehtyä viikkoihin. Patterit ovat täysillä, joten kasvit kuivuvat nopeasti, vaikka lämpötila on vain 16 astetta.

Huomaan, että tällä tavalla on helpompi aloittaa kirjoittaminen sinulle, jaarittelemalla turhanpäiväisyyksiä. Voi Niiskuneiti, kunhan et sääli minua niin kaikki on hyvin. Minä en sääli itseäni, ketään tai mitään. Säälin värittämät ajatukset eivät johda mihinkään. Tiedän, ettei tunteilleen voi mitään, mutta en ymmärrä mistä sääli saa juurensa. En kuitenkaan usko, että kaikilla asioilla, mitä tapahtuu, on merkitys. Joskus asioita tapahtuu vain siksi, että niin tapahtuu. Se ei ole kohtaloa tai tarkoitettua. Se vain on, eikä se tee vahvemmaksi tai avaudu kaikissa merkityksissään ajan kuluessa. Tavallaan en pelkää mitään, mutta samaan aikaan olen kauhuissani. Joinakin päivinä en pysty kuvittelemaan itseäni ihmisten ympäröimänä, joten pysyn kotona.

Huomaan käyttäväni paljon verbiä ”kuvitella”. Varmaan siksi, että kuvittelen asioita suurimman osan valveillaoloajastani. Kuvittelen, jahkailen, kadun ja märehdin. Kuvittelen, unelmoin, suunnittelen ja katoan. Kuvittelen päätöksieni kaikki mahdolliset seuraukset. Kuvittelen matkani kauppaan ennen kuin teen sen. Valmistaudun, vaikka ei se tee minusta valpasta saatikka valmista. Yritän keksiä syyn lähteä ulos, mutta jokainen ajatus tuntuu vain tekosyyllä.

Tiedätkö, jos olen täysin rehellinen, niin toisinaan taiteen tekeminenkin tuntuu tekosyyllä. Mutta mille, sitä en osaa sanoa.

3.3.2021

Rakas Niiskuneiti,

Tiskaan joka päivä, ja teen tiskiä joka päivä. Kun työstin ryijyä, koin syvää rauhaa. Väkevää merkitystä, konkreettista olemassaoloa. Ryijyn työstäminen oli hidasta ja vakaata taltiointia siitä, että olen olemassa. Kaipaen selkeyttä. Kaipaan sitä, että herään aamulla ja tiedän mitä tulen tekemään. Voitko uskoa, että joskus elin kuukausissa ja nyt hädin tuskin viikoissa? Enemminkin elän päivissä ja toisinaan tunneissa. Pohdin niin paljon kaikkea, ja vain harvoin saan vastauksia mihinkään. Tai sitten unohdan ne. Tuntuu kuin olisin kaiken äärellä, mutta joku tai jokin piirtää jatkuvasti viivan¹⁴ kauemmaksi. Haluaisin vain uida ja kellua. Etsiä sen vuoden takaisen leväisen mattolaiturin, kelata ajassa taaksepäin ja ravistella itseäni. Kuinka typerä olinkaan silloin, ja kuinka uupunut nyt.

Ei, mitä oikein selitän?! Olin aivan rikki, kun tein ryijyä! Rintaani kivistää, enkä tiedä onko se kahvi vai kaipuuni sinua kohtaan. Elämäni laajeni, kun astuit siihen, ja nyt se laajentuma huutaa tyhjyyttään. Lähetin opettajalleni Päivi Takalalle aiempia kirjeitämme ja hän sanoi, että olet kännykässä taltioituneena: ”jossain tavoittamattoman etäällä (kauempana kuin kirjan sivuilla), kyyneleet tulevat ’ryijylle saakka’, pyrkivät luokse.”¹⁵

Vastaisitpa jotain.

¹⁴ Mietin, että onko se rantaviiva? Toisaalta, kun mietin viivojen piirtämistä, mietin myös tervapataa. Oletkohan koskaan pelannut sitä? Et varmaankaan, enkä millään jaksaisi selittää mistä siinä oli kyse, sinulle tai itselleni. Mutta muistan sen muodon: suuren ympyrän, jonka reunoilla oli terälehtiä ja sisällä pienempi ympyrä. Jättiläiskukka, jonka ajattelin olevan suuri ötökkä. Muistan kepin heittämisen ja juoksemisen. Niin, ehkä se joku, joka sitä viivaa piirtää, olen minä itse. Pelaan tervapataa yksin, ja olen siellä padassa. Olen noita, pelaaja ja vanki, kaikkea samanaikaisesti. Tai ehkä sinä olet se noita. Pelaan tervapataa sinun kanssasi, heitän keppiä ja juoksen ympyrää. Tallaan terälehtiä ja sinä kierrät ympärilläni, yrittäen pelastaa minut itseltäni. Niinkö se on?

¹⁵ Takala 2021.

21.5.2021

Rakas Niiskuneiti,

Istun Taidehallissa *Kudottua kauneutta* -ryijynäyttelyssä¹⁶ ja kirjoitan sinulle kännykän muistiinpanoihin. Tulin suoraan töistä, olen hikinen ja uupunut, mutta näyttely sulkeutuu sunnuntaina, joten täällä ollaan. Otin salin nurkasta taitettavan jakkaran, ja nyt istun Kuvanveistosalin keskellä *Kannuksenpyörä* -nimisen ryijyn edessä. Näyttelyn opasvihko kertoo, että kyseessä on Längelmäen seudun ryijy, jolle ominaista on ryijyn keskellä oleva suurikokoinen kannuksenpyörätähti¹⁷. Tähten ympärillä on vaaleanpunaisia sydämiä, vaaleankeltaisia salmiakkiruutuja ja piparkakkumaiset reunukset. Vihko kertoo, että tämä kyseinen ryijy ei ole säätyläisryijy¹⁸ vaan kansanryijy¹⁹ mistä kielii ylärivin sydämien värinmuutos. Vaaleanpunainen lanka on todennäköisesti loppunut kesken, ja siksi sydämet ovat puoliksi keltaisia. Sinä varmaankin näyttäytyisit säätyläisryijynä, mutta pohjimmiltasi olet ehdottomasti kansanryijy, susi lampaiden karvoissa.

Siirryn Keskisaliin, ja täällä huomioni kiinnittyy Kalevala-aiheiseen *Kullervo* -ryijyyn²⁰. Ryijyn hahmo, Kullervo, on kuin muotoonsa sammaloitunut. Erikokoiset ja -muotoiset mättäät luovat ryijyn metsäisen maiseman ja määrittävät paidattoman Kullervon rajat. Ryijyn kudottuihin kehyksiin on upotettu teksti: "YKS OLI VEITSI VEIKKOUTTA, YKSI RAUTA RAKKAUTTA". Ryijy huokuu hellettä, auringon väreilyä. Tiedätkö sen sumuisen maailman, jonka näkee, kun avaa silmänsä maattuaan pitkään auringossa? Kaikki näyttää silloin niin paahdetulta ja kuulaalta. Siltä minusta tuntuu, kun katson tätä ryijyä. Auringon paahtamaa ja helteen väreilevää lankojen vaihtelua, monisävyisiä mätäskumpuja, joihin upottaa katseensa.

Paahteesta hämääjän, Takasalissa ovat esillä näyttelyn tummimmat ryijyt. Myönnän, että tällaisiin ryijyihin tunnen harvoin vetoa, mutta arvostan niiden tekniikkaa: moniväristä muotokieltä ja valöörimäistä lankojen vaihtelua. En ole yllättynyt, että täällä on paljon ryijytaiteilija Uhra-Beata Simberg-Ehrströmin suunnittelemaa ryijyä. Mietin millaista olisi suunnitella ryijy niin, että joku muu valmistaisi sen. Nämä tummat ja punaiset ryijyt ovat niitä ryijyjä, joita olen tottunut näkemään sukulaisten ja vuokramökkien seinillä, sellaisia, joiden äärelle en ennen ole osannut pysähtyä. Tuijotan katonrajaan ripustettua Simberg-Ehrströmin suunnittelemaa ruskeavivahteista tummanviolettia ryijyä, jonka keskellä olevaa metsänvihreää

¹⁶ *Kudottua kauneutta* 2020.

¹⁷ Kannuksenpyörätähti on kahdeksansakarainen tähti, jonka keskellä on usein ristikuvio. Holkeri ja Sopenen 2021.

¹⁸ Säätyläisryijyt ovat kansanryijyjä monimutkaisempia ja ns. virheettömiä. Holkeri ja Sopenen 2021.

¹⁹ Kansanryijyissä virheet ovat yleisiä: langan loppuminen kesken ja toisella jatkaminen. Holkeri ja Sopenen 2021.

²⁰ Otin teostiedoista kuvan, mutta nyt se on hautautunut kännykkäni kuvamassaan, eikä opasvihko mainitse tätä kyseistä ryijyä sanallakaan...

neliötä ympäröivät magentan väriset laikut.²¹ Aivoni ovat nukkauset, kasvomaski puhkuttu ja kaipaam happea. Ryijyähky: on lähdeävä. Jatkan myöhemmin!

²¹ Epilobia, suunnitteluvuosi 1963, Uhra-Beata Simberg-Ehrström.

KESÄ 2021

1.11.2021

Rakas Niiskuneiti,

Miten kuvailisin sinulle ryijyä? Se on kännykän muotoinen, ja siinä on kuvakaappaus hetkestä, jona katsot peilistä Taikurilta toivomiasi silmiä, ja Muumipeikko seisoo taka-alalla. Alkuperäisessä kirjankuvituksessa poskellasi on yksi kyynel, mutta ryijyssä niitä tulee olemaan useita. Ne tippuvat silmästäsi yli kännykän rajojen, lävistäen ryijyn matkallaan alas. Värit ovat neutraalit: harmaata, beigeä, valkoista ja mustaa, lukuun ottamatta kultaista otsatukkaasi ja vaaleansinisiä kyyneliä. Sinä ja Muumipeikko olette mustavalkoisia, ja alapuolellanne olevassa tekstissä lukee: "Mitä sinä olet tehnyt..."

Näin kirjoitin sinulle työpäiväkirjaani syksyllä 2020, kun en osannut sanoa enempää. Jos nyt kysyisit minulta, miksi juuri nämä kuva-aiheet, voisin sanoa miettineeni kännykän lohdullisuutta, aikamme hektisyyttä ja merkityksenantoa. Mutta todellisuudessa nuo ajatukset saapuivat vasta sinua solmiessani, sen jälkeen, kun olin jo päättänyt mitä teen. Silmäsi ilmestyivät mieleeni, ja googlettamalla sain ne konkreettisesti eteeni. Lepäsit kännykän sisällä kämmenelläni, otin kuvakaappauksen ja käänsin sen ruudulta juuttikankaalle. Hankasin kankaalle punaista tussia – suuret punaiset silmät – ja mietin, että tässä on järkeä: tehdä ryijy kännykästä ja sen ruudulla olevasta kuvasta. Antaa merkitys jollekin niin ohimenevälle ja arkipäiväiselle. Ottaa sinut omakseni, kun olet jo kaikkien saatavilla. Taltioida sinut sellaisena, kuin sinut löysin. Se oli riittävä syy aloittaa.

Olen kuluneen viikon aikana lukenut kirjaa *Bird by Bird: Some Instructions on Writing and Life*, jonka on kirjoittanut Anne Lamott. Kuulin kirjasta kuunnellessani podcastia²², jossa Lamott oli vieraana, ja koska hän sanoi käsittelevänsä kirjoittamisen (ja elämän) vaikeutta, päätin lainata kirjan kirjastosta. No kuitenkin, Lamott mainitsee molemmissa – sekä podcastissa että kirjassa – kirjailija E. L. Doctorowin verranneen romaanin kirjoittamista autolla ajamiseen yöllä: vaikka näet eteesi vain ajovalojen kantaman verran, pääset lopulta perille. Lamott vielä avaa tätä: "Sinun ei tarvitse nähdä minne olet menossa, sinun ei tarvitse nähdä määränpäättä tai sitä kaikkea mitä matkan aikana ohitat. Sinun täytyy nähdä eteesi vain kahden tai kolmen jalan verran."²³

Ajattelen, että sama pätee taiteen tekemiseen. Riittää, että tietää mitkä langat valitsee seuraavalle riville. Riittää, että sekoittaa yhden värin ja maalaa sillä. Lamontin ajatuksesta tulee mieleen myös se selkämenosuuntaanmatkustaminen, josta aiemmin puhuin. Joko näet eteesi muutaman jalan verran tai

²² #552: Anne Lamott on *Taming Your Inner Critic, Finding Grace, and Prayer* 2021.

²³ "You don't have to see where you're going, you don't have to see your destination or everything you'll pass along the way. You just have to see two or three feet ahead of you." Lamott 2019, 17.

istut selkämenosuuntaan julkisissa, lopulta pääset aina perille. Solmu kerrallaan sain sinut valmiiksi, ja kaikki mikä siihen prosessiin liittyi, oli oleellista: sekä maalaukset että sanat.

Mutta niin, siitä kännykästä ja sen merkityksestä ryijyssä, ehkä minua alussa kiehtoi myös kuva-aiheen ja ryijytekniiikan yhdistämisen ironisuus ja niin ollen järjettömyys. Tiedän, että puhuin sinulle juuri järjestä, mutta järjettömyys on myös olennainen lähtökohta tälle kaikelle. Taltioin sinut sekunnissa, mutta kuvan kääntäminen ryijyksi vei vuoden. Oletko kuullut mistään niin typerästä ja ihanasta? Pidän vastakohtaista: nopean ja hitaan, pehmeän ja kovan, suuren ja pienen yhdistämisestä tai vuoropuhelusta. Vuosien ajan minulla on ollut päähänpintymä²⁴ yhdistää maalaus ja tekstiilitaide. Olen miettinyt, kuinka voisin maalata pehmeän utuisesti kovalle pinnalle ja miten maalaus muuntuisi pehmeämmäksi, ryijymäiseksi. Sinua solmiessani mietin myös sitä, kuinka ryijyn fyysinen pehmeys muuntuu katseen alla kovaksi²⁵. Kuinka kovasta kännykkämetallista tulee pehmeää ja sinun pehmeystäsi kovaa.

Mietin kuinka arkinen kännykkä antaa ja vie, se on itsestäänselvyys samoin kuin kuvakaappaukset. Kännykkäni ilmoittaa jatkuvasti, että sen muisti on täynnä, ja se johtuu tuhansista kuvakaappauksista. Otan niitä palatakseni niihin myöhemmin, mutta ne unohtuvat ja vievät vain tilaa. Enkä nyt tarkoita, että teokseni ideana olisi nostaa jalustalle kännykkä saatikka laiminlyövä suhteeni kuvakaappauksiin. Vaan se merkityksen antaminen, näennäisesti vähäpätöisen asian muuntuminen teokseksi, siitä tässä on kyse. Aikamme on hektistä ja jostakin on löydettävä lohtua. Löysin sen sinusta.

²⁴ Tämä päähänpintymäni alkoi tarkalleen vuonna 2016, kun näin vaihdossa ollessani Caroline Achaintren ryijyteoksia (*Mother George* -teoksesta sinulle jo mainitsinkin). Kuvittele valtavia muodoistaan pursuavia ryijyjä. Ne olivat kuin maalattuja valuvia ryöppäyksiä lankaa ja tiedätkö, koin niin väkevää kateutta ja helpotusta. Olin kateellinen, etten ollut tehnyt niitä itse ja helpottunut löytäessäni sen mitä olin tietämättäni etsinyt.

²⁵ Kovalla tarkoitan ryijytekniikan aiheuttamaa kuvan muuntumista pikselimäiseksi, teräväksi.

10.11.2021

Rakas Niiskuneiti,

Nyt kun en ole enää niin kyynisessä mielentilassa taiteen suhteen, olisi varmasti hyvä avata suhdettani maalaamiseen ja ryijyjen tekemiseen. Minulle maalaaminen ja ryijyjen tekeminen tasapainottavat toisiaan. Maalaaminen on impulsiivista ja loputonta²⁶. Siinä teen nopeita ratkaisuja ja pyrin olemaan suunnittelematta liikaa etukäteen. Maalaaminen on kerroksellista kuvanetsintää, pintojen väliin menemistä, niihin sukeltamista. Kun maalaan, vaalin virheitä. Lamott vertaa kirjoittamisen ja maalaamisen prosessia toisiinsa toteamalla, että hahmottaakseen mitä on kirjoittamassa, on ensin ymmärrettävä mistä ei ole kirjoittamassa.²⁷ Vapaasti suomennettuna hän sanoo näin:

*Kuvittele taidemaalari, joka yrittää vangita visionsa kankaalle. Hän aloittaa yhdestä kulmasta ja maalaa sen minkä ajattelee sinne kuuluvaksi, mutta hän ei saa sitä toimimaan. Joten hän peittää maalaamansa alueen valkoisella maalilla ja yrittää uudelleen, löytäen joka kerta sen, mitä hänen maalauksensa ei ole, kunnes viimein löytää sen, mitä se on.*²⁸

Tämä pätee myös minun työhöni. Aloitin silmiesi maalaamisesta ja päädyin tekemään ryijyn. Prosessin aikana jouduin jatkuvasti kohtaamaan sen, mistä lopputyössäni ei ollut kyse ja mitkä asiat eivät toimineet. Jouduin laittamaan valkoista maalia ajatuksien päälle sekä tasapainoilemaan nopean ja hitaan välillä. Pysyttelemään pinnalla.

Ryijyssä *kaikki* tapahtuu pinnalla ja on kirjaimellisesti käsinkosketeltavaa. Täytän pintaa, kellun, enkä löydä uutta kuvaa sen poimuista. Ryijy pakottaa hidastamaan ja tekemään alussa vakaampia päätöksiä. Toissa päivänä kirjoitusseminaarissa Jenni kysyi, että miksi en tee ryijyä nopeammalla tekniikalla, miksen ompele²⁹? Tiedostan, että tapani valmistaa ryijyjä ei ole nopein (saatikka perinteisin), mutta oleellinen se kuitenkin on. Kun langat ovat valmiiksi leikattuina edessäni, pystyn vaihtamaan ja hallitsemaan värialueita spontaanisti. Ajattelen, että käyttämäni tekniikka mahdollistaa itselleni luontaisen omien sävyjen sekoittamisen: yksi värialue voi koostua neljästä erivärisestä langasta, jolloin sen sävy on läheltä eri kuin kaukaa katsottaessa. Toisin sanoen pystyn ”maalaamaan”. Toinen arkisempi syy on se, että käyttämäni

²⁶ Loputtomuudella tarkoitan maalauksen muuntautumiskykyä: sitä voi pyyhkiä, peittää, kääntää ja muokata.

²⁷ Lamott 2019, 8–9.

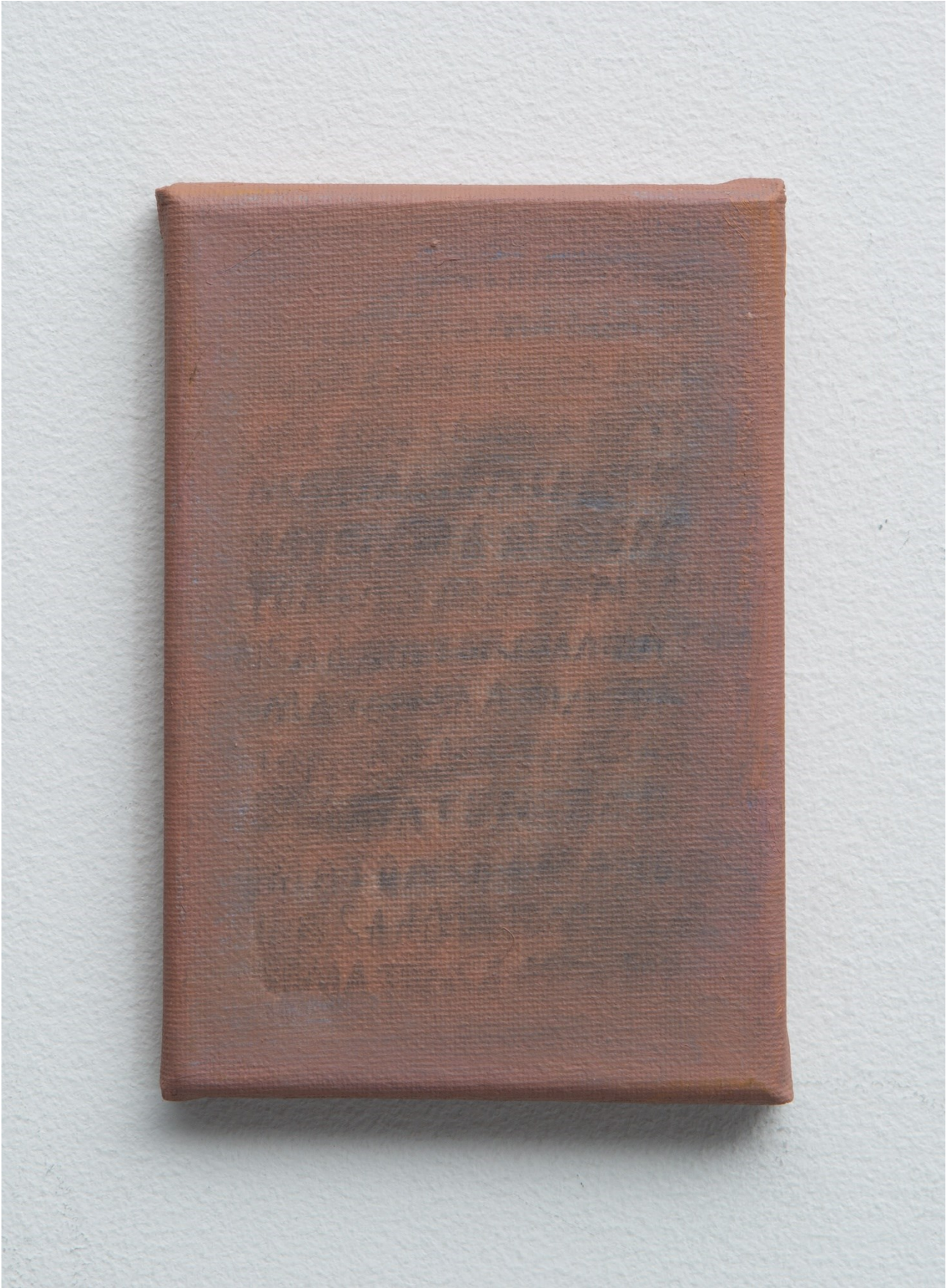
²⁸ “Think of a fine painter attempting to capture an inner vision, beginning with one corner of the canvas, painting what he thinks should be there, not quite pulling it off, covering it over with white paint, and trying again, each time finding out what his painting isn’t, until finally he finds out what it is.” Lamott 2019, 9.

²⁹ Ryijyjä voi tehdä myös ompelemalla, jolloin työskentelyssä käytetään neulaa ja solmut tehdään sen avulla. En ole hirveän perehtynyt tähän tekniikkaan, sillä en pidä neulojen kanssa työskentelystä. Olen tottunut leikkaamaan langat valmiiksi, työskentelin samalla tavalla tehdessäni ryijyveistoksia. Silloin solmin suuria lankatuppoja verkkoon.

langat ovat kierrätettyjä ja värivalikoima on näin ollen rajallinen. Ja kyllä minua tämän tekniikan tuskallinen hitauskin viehättää. Pysähdyn edes joskus.

Ryijyn tekemisen ja maalaamisen meditatiivisuus sekä tuskallinen tietoisuus omasta olemassaolostani pitävät minut otteessaan. Maalatessa kipu on henkistä ja ryijyä tehdessä fyysistä. Kun maalaan, mieleni liitelee ja menetän ajantajuni, mutta kun teen ryijyä, olen läsnä, kuuntelen kehoa, pidän taukoja ja venyttelen. Molemmissa on kyse väreistä, ja se on tärkeintä: sävyjen sekoittaminen, maalilla ja langalla.

Jos maalaus on ikkuna toiseuteen, ryijy on sen kääntöpuoli: umpeen kasvanut ikkuna. Ryijy on materiaalisuutensa vuoksi ikuisesti solmittuna aikaan, maadoitettuna katsojan kanssa samaan hetkeen. Maalaus taas on väylä ajattomaan, ei-maalliseen – katsoja tahtoo koskea, muttei saa. Nämä kaksi tekniikkaa ovat kutoutuneet yhteen mielessäni, ja kummankin äärellä koen nöyryyttä ja sitä ainaista epävarmuutta. Kun maalaan, sukellan, ja kun teen ryijyä, kellun.

2.2.2022

Rakas Niiskuneiti,

Tajusin, etten koskaan jatkanut ryijynäyttelystä³⁰, joten teen sen nyt! Ehkä tämä aika tässä välissä on tehnyt hyvää? Huomaan että ryijyt, joista sinulle aiemmin kirjoitin, liittyvät kaikki jollain tavalla sinuun. Tunnen eniten vetoa ns. virheellisiin ryijyihin, jotka sisältävät tekstiä, ovat monivärisiä ja sävy maailmaltaan joko voimakaskontrastisia tai niin hailakoita, ettei niistä meinaa saada selvää. Pystyn kuvittelemaan kymmeniä ryijyjä, jotka haluaisin tehdä. Haluaisin teljetä itseni neljän seinän sisään ja vain tehdä ryijyjä, ainoana tavoitteena saada ne valmiiksi. Vasta niiden pursuessa ulos näyttäisin ne muille. Siinä ohessa olisin tietysti myös maalannut, niin, maalauksetkin toisin päivänvaloon ryijyjen kanssa. Sanotaanko, että tekisin näin viiden vuoden sykleissä? Voi Niiskuneiti, se olisi ihanaa elämää...

No kuitenkin, jäin miettimään ”epätäydellisiä” kansanryijyjä. Jos taiteilijana teen ryijyn, jossa sydämet on tehty kahdesta erivärisestä langasta, ajatteleeko katsoja, että lanka varmaankin loppui kesken?

Pohjimmainen kysymys onkin, että tarkastellaanko ryijyä lähtökohtaisesti käsityönä vai taideteoksena.

Tekstiilitaiteilija Solveig Thun-Wilén kertoo taidekriitikko Eila Pajastien nähneen erityisesti valööriryijyt³¹ itsenäisinä taideteoksina, sillä ne syntyvät taiteellisen ilmaisun tarpeesta.³² Taidehistorioitsija Leena Svinhufvud kertoo ryijytaiteilija Eva Brummerin sanoneen vuonna 1991, ettei hän koskaan varsinaisesti tee ryijyjä, vaan ne syntyvät tunne/tuskatiloista.³³ Sinäkin synnyit suuresta tuskasta: itse aiheutetusta kivusta, surusta ja häpeästä, tarpeesta lempeyteen, halusta pystyä kontrolloimaan edes jotain. Kuinka erilaista olisi ollut, jos olisin vain suunnitellut ryijyn ja joku toinen olisi kutonut sen, kuten valööriryijyt 1960- ja 1970-luvuilla. Ryijyn suunnittelijan ja kutojan välisen suhteen tuli olla saumatonta yhteistyötä. Brummer kuvailee tätä yhteistyötä Svinhufvudin artikkelissa:

Minun työni ovat maalauksellisia, eikä ollut mahdollista ruveta merkitsemään joka ikistä nukkaa. Minä annoin tarkan valmiin vesiväriluonnoksen kutojalle ja annoin värit. Vihreä pinta sisälsi aina monia kymmeniä vihreitä värejä, ja kutojan tuli katsoa luonnoksesta, mitä värejä siinä vihreässä pinnassa oli.³⁴

Minna Polus taas kertoo Uhra-Beata Simberg-Ehströmin kuvailleen vuonna 1949 kutojan ja suunnittelijan välistä yhteistyötä seuraavasti:

³⁰ Kudottua kauneutta 2020.

³¹ Taidehistorioitsija Harri Kalha avaa valööriryijyn ideaa vertaamalla sitä maalaustaiteen ”valööri” -termiin, joka tarkoittaa maalatun värin valoisuusasteita. Kalha myös heittää ilmoille valöörin suoran viittauksen välitiloihin ja häilyvyyteen: *sävvyihin, jotka ovat melkein, mutta ei ihan, tai vähän yli*. Kalha 2016, 26–28.

³² Thun-Wilén 2001, 39.

³³ Svinhufvud 2001, 9.

³⁴ Svinhufvud 2001, 13.

Työpiirustus on tehtävä melko summittaisesti ja valvottava kutomista koko ajan, että häivytykset ja syvimmin hehkuvat sydänpaikat onnistuisivat. Kutominen on maalaamista.³⁵

Niin, en oikein tiedä mitä tässä oikein sinulle edes paasaan tai yritän sanoa. Todistella ja osoittaa näitä ryijyn ja maalauksen liitoskohtia? Tiedätkö, kun luen tällaisia konkreettisia esimerkkejä näiden kahden tekniikan yhteen solmiutumuksesta, tekisi mieli huutaa: "Arvasinpas!" Tai: "No niinpä tietenkin, kyllähän sen näkee!" Ja: "Ryjyit on karvaisia maalauksia!" Joka tapauksessa olen nyt saanut vahvistuksen siitä, että ryijyn ja maalauksen yhteenkietoutuminen todellakin pohjautuu väreihin. Itsekin mietin aina värejä riippumatta materiaalista tai tekniikasta, jota käytän. Sävyjen välisiä jännitteitä ja riitasointuja. Mitä sekoitan yhteen, että saan oikeanlaisen murretun sävyn, ja mihin yhdistettynä se sammuu tai loistaa. Niin Niiskuneiti, tällaisia asioita mietin nyt.

³⁵ Polus 2016, 66.

18.2.2022

Rakas Niiskuneiti,

Minun kuuluisi osoittaa sinulle, että tiedän missä seison: sijoittaa itseni taiteilijana tähän aikaan. Se saa minut ajattelemaan Hannah Epsteinin sarjakuvamaisia ryijyjä, joissa ronskit neoväriset hahmot huutavat rivouksia. Epsteinin ryijyt vaativat huomiota ja rikkovat ryijyjen perinteistä tavoitetta olla esteettisiä, visuaalisesti miellyttäviä objekteja. Mietin myös sitä yhtä ryijyteosta, jonka Sanni lähetti Instagramissa: siinäkin oli kuvattuna kännykkä.³⁶ Niin, et sinä ennennäkemätön ole. Eikä sinun tarvitsekaan olla.

Ymmärrätkö? Minun siis tulisi kertoa sinulle muista taiteilijoista, siitä keiden töissä näen itseäni. Osoittaa olevani tietoinen taiteeni suhteesta muuhun maailmaan ja siellä jo oleviin teoksiin. On taiteilijoita, joita ihailen, ei ole kyse siitä, etteikö heitä olisi. Mutta tämä asetelma, heidän listaamisensa, se tuntuu päälle liimatulta ja vaikealta.

No mutta kuitenkin, Caroline Achaintresta jo aiemmin puhuinkin, unohdin kuitenkin mainita, että kaikki hänen ryijynsä on tehty mustemaalauksien pohjalta. Ei siis ihme, että ne³⁷vetivät minua puoleensa. Sitten mietin sitä yhtä maalaria, josta Henna joskus puhui, joka maalaa niin monilla eri tyyleillä, ettei maalauksia uskoisi yhden ja saman taiteilijan tekemiksi.³⁸ Niin, sellainen kyllä kiinnostaa ja tuntuu samaistuttavalta. En usko, että itsekään tulen koskaan löytämään yhtä tyyliä tehdä maalauksia tai ryijyjä. Haaveilen näyttelystä, jossa olisi esillä paljon erilaisia tyylejä, jotka kokonaisuutena toimisivat saumattomasti. Haluan yllättyä ja yllättää, tehdä teoksia, jotka valmistumisensa jälkeen jatkavat muotoutumistaan.

Äskeiseen liittyen mietin Vesa-Pekka Rannikon *Cast paintings, fake sculptures* -alumniluentoa³⁹, jolla hän avasi työskentelyään eri tekniikoiden parissa. Rannikko tekee veistoksia, maalauksia ja videotaidetta: esittävä ja abstraktia, teoksien uusiokäyttöä, tekniikoista luopumista ja takaisin palaamista. Kaikkea samanaikaisesti! Vanha opiskelukaverini Tampereelta sanoi, että haluaisi olla kuin renessanssitaiteilija, sellainen, joka hallitsee ja taitaa monia eri tekniikoita, on nero kaikessa. Kysyin Rannikolta, että kokeeko hän olevansa asiantuntija missään niistä tekniikoista, joita hän käyttää. Hän vastasi, että ei ja että välillä se häiritsee häntä: jos on kiinnostunut monesta asiasta, ei ole aikaa tulla asiantuntijaksi. Niin, onhan se kiinnostavaa kuulla toisen sanoittavan omaa ajatusmyllyä. Itsekin pelkään, että pian paljastuu⁴⁰, että en osaa tehdä ryijyjä, vaikka kuitenkin tein sinut! Paljastuu, etten osaa maalata, vaikka olen maalannut

³⁶ Kumpikaan meistä ei muista kyseisen taiteilijan tai teoksen nimeä, enkä myöskään löytänyt sitä enää viestiketjusta...

³⁷ Karvaisia maalauksia!

³⁸ Ja jälleen kumpikaan ei muista kyseisen taiteilijan nimeä! Maggie Nelsonia lainatakseni: pääni on seula, mutta se muistuttaa omasta kuolevaisuudestani. (Nelson 2019, 62.) Samanaikaisesti kiusallista ja huvittavaa.

³⁹ Rannikko 2021.

⁴⁰ Enkä edes tiedä, että kenelle: itselleni vai muille?

pidempään kuin tehnyt ryijyjä. Ymmärrätkö mitä tarkoitan? Itseään voi epäillä loputtomiin. Loppujen lopuksi en pyri tekemään muuta kuin sitä, mitä haluan. En halua tehdä taidetta muille, eikä tämä tarkoita, ettenkö olisi kunnianhimoinen ja janoaisi jonkinlaista hyväksyntää, mutta lähtökohtaisesti taiteeni on oltava minulta minulle.

Jos voisin maalata kuin Jumala,⁴¹ niin maalaisin, mutta en pysty. Enkä tarkoita vähätellä itseäni. Maalaan niin hyvin kuin kykenen ja se, mitä siitä syntyy, voi olla, ja useimmiten onkin, ihmeellistä. Äskettäin kuuntelin laulua, jossa laulettiin, että ”Älä koskaan juokse, kun voit kävellä. Kuulin kuinka huusit ennen kuin pystyit puhumaan”⁴², ja mietin, että kun teen hitaasti, elän paremmin ja taiteeni on parempaa. Jokainen oppii huutamaan ennen puhumista. Jokainen oppii piirtämään ennen kirjoittamista. Jossain kohtaa sitä vain unohtaa sen, että on aina osannut piirtää. Toisinaan unohdan, että tämä tarve tehdä taidetta on ollut minussa aina. Mikään ei ole saanut minua yhtä lähelle rauhaa kuin taide, sen tekeminen, kokeminen ja näkeminen. Se punoutuu kaikkeen. Kun aloin puhumaan, ensimmäiset sanani olivat ”no niin”, ja nykyään ne ovat myös viimeiseni, sillä kun saan maalauksen valmiiksi, ajattelen että no niin, se on siinä. No niin, ryijy on valmis. No niin, päivä on pulkassa ja yhä useammin no niin, tein parhaani. Olen tässä ja tällaista jälkeä minusta lähtee. No niin, näitä jälkiä, teoksia, minusta pursuaa muiden joukkoon.

⁴¹ En ole lukenut Hanna-Reetta Schreckin kirjaa Ellen Thesleffin elämästä hirveän pitkälle, mutta lause (ja kirjan nimi) *Minä maalaan kuin Jumala* on takertunut mieleeni.

⁴² ”Don’t ever run when you can walk. Heard you were yelling before you could talk.” Hally ja Emmerichs 2016.

12.4.2022

Rakas Niiskuneiti,

Ajattelin pitkään, että laittaisin lopputyönäyttelyyn ainoastaan ryijyn. Pari viikkoa ennen ripustusta Pitkänen-Walter kehotti minua kuitenkin ottamaan kaiken tekemäni mukaan ripustukseen, joten otin. Halusin, että joku muu tekisipäätökset puolestani. Olin uupunut.

Saavuin ripustukseen viimeisenä päivänä. Ajoimme isän kanssa Riihimäeltä koululle hakemaan kaikki maalaukset ja kokeilut, jotka olin vuoden aikana tehnyt. Laskin kassit auton tavaratilaan, ja makasit takapenkillä rullalla. Olin saanut sinut edellisenä päivänä valmiiksi. Koululta ajoimme Exhibition Laboratorylle ja perillä isä kysyi, että pärjäänkö, ja minä siihen, että joo, kiitos kyydistä.

Olin pyytänyt lopputyöohjaajaani Pauliina Turakka-Purhosta ripustusavukseni, ja teos kerrallaan iskimme kaiken seinään. Päätän ripustuksen aina vasta paikan päällä, enkä ole koskaan pysähtynyt miettimään, että miksi teen niin. Luulensen johtuvan siitä, että luotan intuitiooni: en jaksa kyseenalaistaa ja miettiä liikaa. Joten niin, tällä kertaa muodostui eräänlainen ovaali: maalauspari Taikurilta toivomistasi silmistäsi samassa linjassa ryijyn silmien kanssa, pieni tähtiryijy kaiken yllä rinnallaan pienet maalaukset, ja lattialla kirjemaalaus jähmettyneiden lankapalikoiden päällä, kirjeasetelma. Näin jälkikäteen näen sen ajan silmukkana.

Kaiken työstämäni laittaminen ryijyn rinnalle tuntui oikealta. Nämä elementit, muistiinpanot, olin tehnyt vaatimatta itseltäni mitään. Pieni tähti oli ensimmäinen virkkuukoukun avulla tehty ryijykokeilu juuttikankaalle, pienet maalaukset paletin maalinjäämien hierteitä, kovetetut lankapalikat materiaaliopin kurssin tulosta ja lattialla lepäävä kirje ensimmäinen askel sinulle kirjoittamisessa. Ne muotoutuivat, kun en tiennyt mitä tekisin, ne muotoutuivat, kun annoin itselleni luvan vain tehdä. Ne todellakin ovat ajan nukkaa, sinusta varissutta. Vähentääkö se niiden arvoa, että kerron tämän sinulle? Mielestäni ei, sillä niiden synnyn arkisuudessa piilee niiden merkitys: hidas tekeminen vaatii rinnalleen hitaan ymmärryksen, tilaa muotoutua sanoiksi, ja aikaa tulla nähdyksi.

23.5.2022

Rakas Niiskuneiti,

Jälleen makaat ruokapöytäni päällä, mutta tämä kerta on viimeinen. Poistan sinusta niitit ja ompelen takapuolesi siistiksi. Hain sinut Riihimäeltä vanhempieni vintiltä takaisin luokseni Helsinkiin. Makasit vintin lattialla niin siististi rullalle pakattuna, että sydäntäni kivisti. Koko komeutesi käärittynä kelmuun, kaikki karvasi liiskattuna ja niitit pusertumassa lihaasi, repimässä sinua palasiksi. Olen pahoillani. Minulle tuli niin kiire saada sinut valmiiksi, että niittasin kääntöpuolesi ripustusta varten. Tai siis ammuin niittipyssyllä, mikä tuntuu jotenkin naurettavan brutaalilta sanoa ääneen. Mutta nyt laitan sinut kuntoon, nypin pois murut ja koirankarvat, vai miten se meni?

En ole koskaan ollut hirveän hyvä käsin ompelussa ja siksi olen pitkittänyt tätä toimitusta näin pitkään. Toisaalta tiedän, että olen pitkittänyt tätä myös muista syistä. Tuntuu, että nyt kun tämän teen, päästän sinusta lopullisesti irti. Ompelun jälkeen olet myynti- ja säilytyskelpoinen, ja tämän kirjeen jälkeen en enää kirjoita sinulle mitään. Kuulostaa dramaattisemmalta kuin se todellisuudessa onkaan.

Olen viime viikkoina käynyt läpi aiempia sinulle kirjoittamiani kirjeitä, laittanut ne kasaan, valmistellut niitä muiden silmille. Näin ollen selasin myös työskentelypäiväkirjaani, johon olin kirjoittanut muutama päivä ennen ripustusta näin:

Kumpi meistä on niiskuneidimpi, sinä vai minä?

Vastaus: me; (us, minä).

Luulen, että tiesin aina sinun olevan poimuinen keitto, jota yritän haarukoida suuhuni, ja toden totta kesti kauan ennen kuin löysin lusikan. En tiedä miksi vertaan sinua nyt keittoon, mutta se vain tuntuu järkevältä. Olen kauhonut sinua haarukalla niin pitkään, hakenut ymmärrystä, joka on koko ajan ollut edessäni. Niin, onhan taiteen tekeminen juuri sellaista: pyrkimystä saada kiinni siitä mikä sisältä on kummunnut ulos. Yritystä sanoittaa valmiin teoksen olemus voidakseen sanoa ”no niin”.

Lähdeluettelo:

- #552: Anne Lamott on *Taming Your Inner Critic, Finding Grace, and Prayer*. Podcast: The Tim Ferris Show 14.7.2021. Spotify -musiikkipalvelu. <https://open.spotify.com/episode/5f6E58nvAoZ7IM6Cp44sxp>. Viitattu 1.11.2021.
- Hally, Olivia ja Pepita Emmerichs (Oh Pep!). 2016. Tea, Milk & Honey. Albumissa *Stadium Cake*. Melbourne: Barely Dressed Records.
- Holkeri, Eeva & Tuomas Sopenen. 2020. *Kudottua kauneutta*. Näyttelyopas. Helsinki: Taidehalli.
- Jansson, Tove. 2018 (1958). *Taikurin hattu*. Suomentanut Laila Järvinen. Helsinki: Werner Söderström Osakeyhtiö.
- Kalha, Harri. 2016. À propos Uhra-Beata: luonnos villamaalauksen filosofiaksi. Teoksessa *Uhra-Beata Simberg-Ehrström*. Toim. Juha-Heikki Tihinen & Sabina Westerholm. Tammisaari: Pro Artibus -säätiö, 23–32.
- Kudottua kauneutta*. Näyttely. Taidehalli 7.11.2020–23.5.2021. <https://taidehalli.fi/events/kudottua-kauneutta/>. Viitattu 21.5.2021 ja 18.2.2022.
- Lamott, Anne. 2019 (1994). *Bird by Bird: Some Instructions on Writing and Life*. 64. painos. New York: Anchor Books.
- Miksi muumien Niiskuneiti on niin lihava?. Keskusteluketju vauva.fi-keskusteluyhteisössä 27.7.2018. <https://www.vauva.fi/keskustelu/3227747/miksi-muumien-niiskuneiti-niin-lihava>. Viitattu 10.3.2020.
- Muumilaakson tarinoita*. 1990–1992. Animaatiosarja. Ohjaus Hiroshi Saitô. Suomenkielinen ohjaus Jertta Ratia-Kähönen.
- Nelson, Maggie. 2019 (2009). *Sinelmiä*. Suomentanut Kaijamari Sivill. Helsinki: S&S.
- Onko Niiskuneiti mielestänne sopiva roolimalli pienille tytöille?. Keskusteluketju vauva.fi-keskusteluyhteisössä 14.12.2005. Luettu 10.3.2020 (poistettu sivustolta).
- Pitkänen-Walter Tarja ja Kirsi Monni. Agencies of Framing and Formation -kurssi. Kuvataideakatemia 7.1–15.1.2020.
- Polus, Minna. 2016. Valööriryijytaiteilija ja modernisti Uhra-Beata Simberg-Ehrström. Teoksessa *Uhra-Beata Simberg-Ehrström*. Toim. Juha-Heikki Tihinen & Sabina Westerholm. Tammisaari: Pro Artibus -säätiö, 59–79.
- Rannikko, Vesa-Pekka. Cast paintings, fake sculptures -luento. Kuvataideakatemia 13.10.2021.
- Svinhufvud, Leena. 2001. Eva Brummer – taiteilija. Teoksessa *Eva Brummer*. Toim. Leena Svinhufvud. Helsinki: Taideteollisuusmuseo, 7–30.
- Takala, Päivi. 2021: Kirjallinen. Yksityinen sähköpostiviesti 14.3.2021. Viestin saaja: Emma Nurminen.
- Thun-Wilén, Solveig. 2001. Ryijy – edelläkävijä 1950-luvulla. Teoksessa *Eva Brummer*. Toim. Leena Svinhufvud. Helsinki: Taideteollisuusmuseo, 33–42.